

Bijschrift foto: ds. D. Dunsbergen, predikant te Ermelo

Bijbelstudie Priscilla en Aquila, Handelingen 18: 1-4, 18-28

Het echtpaar Aquila en Priscilla woonde in Korinthe toen ze Paulus ontmoetten. Aquila was een Jood (vers 2) die geboren was ver buiten Israël, in Pontus, een Romeinse provincie in het noorden van Klein-Azië. Of zijn vrouw Priscilla ook Joods was, staat er niet bij, maar is wel waarschijnlijk. Ze dragen Latijnse namen. Aquila betekent 'adelaar' en Prisca betekent 'oude', 'eerbiedwaardige'. Priscilla is het verkleinwoord, zoals wij Jan en Jantje kennen. Vandaar dat Paulus in 2Tim.4: 19 over Prisca en Aquila kan spreken.

Hun Latijnse naam wijst op een aanpassing aan de omgeving. Ze behoren bij het oude verbondsvolk Israël, maar leven en werken in een heidense wereld. Dat moet wel spanningen hebben gegeven.

Ze hebben in Rome gewoond, de hoofdstad van het Romeinse Rijk. Een stad met schrille contrasten. Buitenvijken met schitterende villa's van de rijken en in de binnenstad de huurkazernes van de

armen. Korinthe waar ze nu wonen is een grote havenstad. Velen hebben maar één doel voor ogen: veel geld verdienen. Bovendien een plek met veel prostitutie en drankmisbruik. Later gaan ze met Paulus naar havenstad Efeze. Eén van de grootste steden binnen het Romeinse Rijk met de beroemde tempel van Artemis. Hoe blijf je staande in een overwegend heidense omgeving? Hoe kun je in de wereld staan en toch niet van de wereld zijn? Daar kunnen we iets van zien bij dit echtpaar. Het is duidelijk dat de Here een weg met hen is gegaan.

Hoe ze vanuit Pontus ooit in Italië zijn gekomen weten we niet, maar wel dat ze met alle Joden Rome hebben moeten verlaten op bevel van keizer Claudius. Hij regeerde van 41 tot 54 n. Chr. en stond bekend als een goede keizer die werd geprezen om zijn rechtspraak en wetgeving. De precieze reden achter dit bevel is niet duidelijk. Een Romeins schrijver spreekt over onrust onder de Joden vanwege een zekere *Chrestus*. Misschien dat er onrust was tussen Joden en christenen en dat Claudius daar vanaf wilde,

maar zeker is dat niet. Lucas zegt in vers 2 nadrukkelijk dat Aquila een Jood is, zonder verdere toevoeging; dat zou erop kunnen wijzen dat hij de Here Jezus nog niet kende. Ze zullen niet blij geweest zijn met het besluit van Claudius met gevolg dat ze hun bedrijfje moesten opbreken. Ongetwijfeld hebben ze het antisemitische besluit als een groot kwaad gezien. En misschien hebben ze zich wel afgevraagd: Waarom laat God dit toe?

Lucas laat heel mooi zien dat achteraf het 'waarom' van dit uit Rome moeten vertrekken door God geleid was. Terwijl zij uit Italië komen, vertrekt Paulus uit Athene naar de grote havenstad. Op het eerste gezicht hebben die twee reizen van dit echtpaar en van Paulus niets met elkaar te maken. Het is gewoon een samenloop van omstandigheden, dat ze 'toevallig' tegelijk in Korinthe terecht gekomen zijn. Maar de manier waarop Lucas het naast elkaar zet, laat zien dat de Here hier duidelijk de hand in gehad heeft. Het kwaad van het besluit van Claudius wordt door God ten beste gekeerd. Zo komt het echtpaar onder de evangelieprediking van Paulus terecht. En Paulus vond als tentenmaker vakgenoten bij wie hij kon werken om in zijn eigen onderhoud te kunnen voorzien. Mooi om te zien hoe Gods voorzienigheid de dingen zo regeert dat dingen ons niet bij toeval maar uit zijn vaderlijke hand toekomen.

Hoe de geloofsweg van Aquila en Priscilla is gegaan wordt niet beschreven, maar dat ze tot geloof zijn gekomen door de prediking van Paulus is wel waarschijnlijk. Van Paulus wordt in Handelingen 18: 5 gezegd dat hij tegenover de Joden getuigde dat Jezus de Christus is. Over dit getuigenis is meer te lezen in Handelingen 13:17-41. Daar beschrijft Lucas een preek van Paulus in de synagoge te Antiochië. In Korinthe zal het niet anders zijn gegaan. Altijd weer benadrukt Paulus dat God een bijzondere weg is gegaan met het volk Israël. Ze zijn uit Egypte geleid en hebben het beloofde land ontvangen. In het land Kanaän stelt God David aan als koning, een man naar Gods hart en uit die koning zal de Messias voortkomen. Vervolgens spreekt Paulus over het optreden van Johannes de Doper (13:24) die voorafgaand aan de komst van de Messias, eerst aan heel het volk Israël de doop van bekering gepredikt heeft. Tot zover zal iedere Jood er nog wel mee in kunnen stemmen. God gaat een weg met zijn volk en het volk moet op Hem gericht zijn.

Vervolgens spreekt Paulus over Jezus, die hij verkondigt als de Messias die onder Pontius Pilatus gedood is aan het kruis en weer door God is opgewekt volgens de Schriften. En hij laat zien dat kruis en opstanding van Christus dé reden zijn dat over vergeving van zonden gesproken kan worden "en dat

ieder die gelooft, door Hem gerechtvaardigd wordt van alles waarvan u door de wet van Mozes niet gerechtvaardigd kon worden” (13:39). In dit

stuk van Paulus’ prediking zit de moeite. Wie zal deze boodschap aanvaarden? Het is toch ongehoord wanneer je als Jood hoort dat de inwoners van Jeruzalem en in het bijzonder hun leiders de Messias zouden hebben laten kruisigen? En dan zou God Hem weer hebben opgewekt? En hoezo kan een Jood niet door de wet van Mozes worden gerechtvaardigd? Dat roept weerstand op. Toch hebben Aquila en Priscilla dit aanvaard. De Here zal er hun hart voor geopend hebben. Ze zijn tot het inzicht gekomen dat je het heil niet zelf kunt verdienen, maar dat je door de dood en opstanding van Christus te erkennen als de weg van verzoening, gered kunt worden. Het is een deel van henzelf geworden.

Kennelijk zijn Aquila en Priscilla vaste medewerkers van Paulus geworden, niet alleen als tentenmakers, maar ook in het verkondigen van het evangelie. In Romeinen 16:3 noemt Paulus hen medearbeiders in Christus Jezus. Wanneer Paulus besluit naar Syrië te gaan reist het echtpaar met hem mee tot Efeze. Zij blijven daar terwijl Paulus doorreist. Hier zie je dat ze in staat zijn zelfstandig met het evangelie om te gaan. Want wanneer de Jood Apollos, die in de weg van de Here onderwezen was (18:25), in Efeze in de synagoge komt spreken dan kunnen ze onderscheiden waarop het aankomt. Apollos is een welsprekend man, vurig van geest, wij zouden misschien wel zeggen ‘een echte preekijger’. Het echtpaar hoort dat hij kundig was op het gebied van de Schriften, dus zijn Schriftuitleg was prima. Hij zal de oproep hebben laten klinken: “Bekeer u, want het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen” (Mat.3:2 zoals Johannes de Doper dat predikte) en “Breng dan vruchten voort in overeenstemming met de bekering” (Mat.3:8). Maar... ze missen iets in de prediking. Hij blijft steken bij de doop van Johannes de Doper. Van Paulus hadden ze meer geleerd: Jezus Christus de Gekruisigde en Opgestane en het werk van de heilige Geest. Je zou kunnen zeggen dat Apollos een activistische prediking had. Op zich niet verkeerd, mensen moeten ook actief met het evangelie bezig zijn, maar het evangelie is rijker dan dat.

Het getuigt van wijsheid en fijngevoeligheid dat Priscilla en Aquila niet met anderen beginnen te praten over wat ze van Apollos vinden, of hem in het openbaar aanspreken. In plaats daarvan nemen ze hem apart om met hem te praten. Het is opmerkelijk dat in een aantal oude handschriften de naam van Priscilla in vers 26 als eerste genoemd wordt. Dat is terug te vinden in de NBG en NBV vertaling. Ook in Hand.18:18, Rom.16:3 en 2Tim.4:19 is dat

trouwens het geval. Kennelijk heeft Priscilla minstens zo'n belangrijke plaats gehad als Aquila. Ze trokken steeds samen op en worden dan ook telkens in één adem genoemd. Een 'echt' paar. Ze hadden niet alleen elkaar lief, maar waren ook één in hun liefde tot de Here, dat is de zegen van een christelijk huwelijk. Samen leggen ze 'de weg van God' (vers 26) nauwkeuriger uit. Een prachtige Bijbelse uitdrukking. Het gaat maar niet om 'de leer' of 'de belijdenis', maar om 'de weg'. Het christelijk geloof is geen systeem, maar de weg waarop de heilige Geest ons moet leiden. We zingen niet voor niets: "Here, maak mij uwe wegen door uw Woord en Geest bekend" (Ps.25:2).

Naast hun gewone beroep als tentenmakers hebben ze hun huis open gezet voor samenkomsten met de gemeente (1Kor.16:19) en mochten ze de geleerde Apollos onderwijzen vanuit de geestelijke leerschool die ze hadden doorlopen. Nergens is sprake van een ambtsdrager, het waren kennelijk 'gewone' gemeenteleden, toch schrijft Paulus in Rom.16: 4 nog iets bijzonders: "Zij hebben voor mijn leven hun hals gewaagd. Niet alleen ik ben hun dankbaar, maar ook alle gemeenten van de heidenen." Het geeft een indruk van de weg die de Here met, in en door dit 'gewone' echtpaar gegaan is. Ze leefden midden in de wereld, maar door gehoor te geven aan het evangelie van Jezus Christus, zijn ze geleid door Gods Geest een weg gegaan tot heil van anderen en tot eer van God.

ds. Dik Dunsbergen, Ermelo

Vragen:

1. Wel *in* de wereld, maar niet *van* de wereld zijn. Hoe brengen we dat in praktijk? Kun je voorbeelden noemen waar dit moeite geeft en hoe die moeiten overwonnen kunnen worden?
2. In Zondag 10 van de Catechismus wordt over de voorzienigheid van God gesproken. Met name in tegenspoed is het een grote opgave om geduldig (is niet lijdelijk) te blijven.

Mogelijk kun je elkaar bemoedigen door te vertellen hoe de Heere dingen in je leven geleid heeft die 'te toevallig' zijn om toevallig genoemd te worden. Zo breng je in praktijk: 'k Zal gedenken hoe voor dezen, ons de HEER heeft gunst bewezen.

3. In Efeze 2: 8,9 staat: Want uit genade bent u zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, het is de gave van God; niet uit werken, opdat niemand zou roemen.
Hoe verhoudt zich dit met de uitspraak: "Breng dan vruchten voort in

overeenstemming met de bekering” (Mat.3:8)? (vgl. eventueel Zondag 33)

4. Hoe kunnen we elkaar geestelijk opbouwen in een huwelijk of als vrienden? Wat zijn de moeiten om dit in praktijk te brengen?

5. Aquila en Priscilla brachten in praktijk wat christelijke gastvrijheid betekent (vgl. Rom.12:13; 1Tim.5:10; Hebr.13:2).

Bespreek met elkaar hoe je om moet gaan met tijd voor jezelf, voor elkaar als echtbaar en als gezin en tijd voor anderen.

Verwerkingsvormen:

1. Verdeel een vel a4-papier in negen vakken.

Schrijf in ieder vakje de naam van een bekende Bijbelse vrouw. Dat mag volledig willekeurig zijn.

Knip de vakjes uit en leg de papiertjes op z'n kop op de tafel.

Draai om de beurt een kaartje om, lees de naam van de vrouw voor en vertel daarbij het volgende:

- Welke eigenschap (positief of minder positief) er direct in je opkomt bij deze vrouw.
- Of je die eigenschap ook zou willen hebben en waarom of waarom niet.
- Hoe je de positieve eigenschap zou kunnen gebruiken in dienst van de Heere en van de naaste of:
- Hoe je de minder positieve eigenschap zou kunnen omzetten naar een positieve zodat die dienstbaar kan zijn in Gods Koninkrijk.

2. Abigaïl was een wijze vrouw. In het boek Spreuken staat dat het vrezen van de Heere het begin is van de wijsheid. Met wijsheid wordt dan zowel het vergaren van kennis van God en Zijn Woord bedoeld als het verstandig handelen naar Gods Woord. Geef om de beurt aan hoe je als vrouw en mogelijk ook als echtgenote en/of moeder concreet vorm probeert te geven aan dat vrezen van de Heere (en dus het betrachten van die wijsheid) in het leven van iedere dag.

Probeer elkaar te helpen en te stimuleren daarin door een concrete tip aan je buurvrouw mee naar huis te geven om aan dat vrezen van de Heere invulling te geven. Dat kan op het gebied van doen (verstandig handelen) of denken (kennis vergaren) zijn.